

ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2017/1592**z 15. mája 2017****o opatrení SA.35429 – 2017/C (ex 2013/NN), ktoré prijalo Portugalsko vo veci predĺženia využívania verejných vodných zdrojov na výrobu elektrickej energie***[oznámené pod číslom C(2017) 3110]***(iba portugalské znenie je autentické)****(Text s významom pre EHP)**

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), a najmä na jej článok 108 ods. 2 prvý pododsek,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, a najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po vyzvaní zainteresovaných strán, aby predložili pripomienky v súlade s článkom 108 ods. 2 zmluvy, a so zreteľom na tieto pripomienky,

keďže:

1. POSTUP

- (1) Dňa 18. septembra 2012 dostala Komisia sťažnosť podanú súkromnými osobami proti údajnej nelegálnej štátnej pomoci poskytnutej Portugalskom pre spoločnosť EDP – Energias de Portugal, S.A. ⁽¹⁾ (ďalej len „EDP“), ktorá sa týka uviaznutých nákladov v Portugalsku, ako aj predĺženia využívania verejných vodných zdrojov na výrobu elektrickej energie.
- (2) Dňa 30. októbra 2012 Komisia postúpila sťažnosť Portugalsku a požiadala ho o doplňujúce informácie, ktoré Portugalsko poskytlo v liste z 8. januára 2013. Rokovanie s portugalskými orgánmi sa uskutočnilo 25. januára 2013. Portugalsko poskytlo ďalšie informácie 7. marca 2013.
- (3) Dňa 18. septembra 2013 Európska komisia poslala Portugalsku list, v ktorom mu oznámila svoje rozhodnutie začať formálne vyšetrovacie konanie na základe postupu uvedeného v článku 108 ods. 2 zmluvy, a to iba vo veci predĺženia využívania verejných vodných zdrojov na výrobu elektrickej energie.
- (4) Komisia dostala pripomienky od Portugalska 21. októbra 2013 a príslušné korigendum bolo prijaté 29. januára 2014.
- (5) Rozhodnutie Komisie začať formálne vyšetrovacie konanie ⁽²⁾ (ďalej len „rozhodnutie o začatí konania“) bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* 16. apríla 2014.
- (6) V máji 2014 Komisia dostala pripomienky od tretích strán.
- (7) Portugalsko poslalo svoju odpoveď na pripomienky tretích strán 3. júla 2014.
- (8) Komisia požiadala o doplňujúce informácie listom z 15. apríla 2016. Portugalsko poslalo odpoveď 19. augusta 2016.
- (9) Týmto rozhodnutím sa uzatvára formálne vyšetrovacie konanie, ktoré sa začalo podľa článku 108 ZFEÚ. Netýka sa súladu opatrenia s ostatnými ustanoveniami práva Únie, ako sú napríklad pravidlá verejného obstarávania EÚ a antitrustové pravidlá vychádzajúce z článkov 106, resp. 102 ZFEÚ.

⁽¹⁾ Predtým do roku 2004 „Electricidade de Portugal“.

⁽²⁾ Štátna pomoc SA.35429 (2013/C) (ex 2012/CP) – Predĺženie využívania verejných vodných zdrojov na výrobu elektrickej energie – Výzva na predloženie pripomienok v súlade s článkom 108 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ C 117, 16.4.2014, s. 113).

2. OPIS OPATRENIA

2.1. Trh s energiou v Portugalsku

- (10) Pred liberalizáciou trhu s elektrickou energiou v Portugalsku v roku 2007 sa elektrická energia vyrobená v Portugalsku nepredávala priamo na trhu, ale získaval ju verejný prevádzkovateľ elektrickej siete, spoločnosť Rede Eléctrica Nacional, S.A. (ďalej len „REN“), na základe dlhodobých zmlúv o nákupe elektrickej energie (Power Purchase Agreements, ďalej len „PPA“). Podľa týchto PPA bola spoločnosť REN povinná nakúpiť garantované množstvo elektrickej energie od autorizovaných výrobcov, za garantované ceny, ktoré zodpovedali presne určeným nákladovým položkám, a počas garantovaného obdobia, konkrétne do roku 2027.

2.2. Rozhodnutie vo veci uviaznutých nákladov

- (11) Po začatí vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES ⁽¹⁾ sa Portugalsko rozhodlo pristúpiť k predčasnému ukončeniu zmlúv PPA a ich nahradeniu vyplácaním kompenzácie týkajúcej sa uviaznutých nákladov (mechanizmus nákladov na udržiavanie zmluvnej rovnováhy). Parametre a metodika výpočtu týchto nákladov sú stanovené v legislatívnej vyhláske č. 240/2004 z 27. decembra 2004.
- (12) Portugalsko oznámilo opatrenie na kompenzáciu uviaznutých nákladov 1. apríla 2004, na základe oznámenia Komisie týkajúceho sa metodiky zameranej na analýzu štátnej pomoci v súvislosti s uviaznutými nákladmi ⁽²⁾. Tieto kompenzácie uviaznutých nákladov sa mali vyplatiť za predčasné ukončenie zmlúv PPA medzi spoločnosťou EDP a spoločnosťou REN týkajúcich sa 34 elektrární, z ktorých 27 bolo vodných elektrární, s prihliadnutím na očakávanú záťaž minulých investícií na liberalizovanom trhu. Rozhodnutie o uviaznutých nákladoch sa týka aj spoločností Tejo Energia a Turbogás. Portugalsko oznámilo svoj zámer poskytnúť kompenzáciu uviaznutých nákladov aj spoločnostiam Tejo Energia a Turbogás. Opatrenie malo byť financované z príjmov z poplatku zavedeného pre konečných spotrebiteľov elektrickej energie na základe predplateného elektrického výkonu.
- (13) Komisia schválila v roku 2004 opatrenie na pokrytie potenciálnych strát troch podnikov, ktoré majú byť príjmcami ⁽³⁾, v rozhodnutí týkajúcom sa štátnej pomoci N161/2004 – Uviaznuté náklady v Portugalsku ⁽⁴⁾.
- (14) Ako je stanovené v rozhodnutí Komisie, kompenzácia nákladov na udržiavanie zmluvnej rovnováhy, vyplácaná spoločnosti EDP každoročne od júla 2007, pozostáva z dvoch prvkov: pevnej zložky, ktorá je podielom z maximálnej ročnej hodnoty vypočítanej *ex ante*, a vyrovnávacej zložky, v ktorej sa zohľadňuje rozdiel medzi skutočnými príjmami a nákladmi príslušných závodov, vypočítaný na úrovni konsolidovanej skupiny spoločností, v tomto prípade EDP. Konečná úprava výšky nákladov na udržiavanie zmluvnej rovnováhy sa vypočíta začiatkom roka 2018, čo bude jedenásty rok od predčasného ukončenia zmlúv PPA. Konečná úprava sa vypočíta na základe predpokladaného príjmu do konca roka 2027, keď sa podľa rozhodnutia Komisie skončí uplatňovanie mechanizmu nákladov na udržiavanie zmluvnej rovnováhy.

2.3. Predĺženie obdobia platnosti koncesíí

- (15) Dohoda o ukončení zmlúv PPA spoločnosti EDP vo vzťahu k vodným elektrárnám bola uzavretá vo februári 2005 po prijatí legislatívnej vyhlásky č. 240/2004. Dohoda o ukončení zmlúv PPA obsahuje doložku s odkladným účinkom na dohodnuté ukončenie. Na základe tejto doložky sa ukončenie zmlúv PPA podmieňuje právom využívania verejných vodných zdrojov na obdobie najmenej do konca životnosti zariadení a stavieb. V každom prípade sa má právo využívania verejných vodných zdrojov priznať výrobcovi energie, konkrétne spoločnosti EDP, na rovnaké obdobie.
- (16) Podľa portugalského zákona o vodách č. 58/2005 z 29. decembra 2005 a legislatívnej vyhlásky č. 226-A/2007 z 31. mája 2007, ktorá sa týka režimu využívania vodných zdrojov, je na využívanie verejných vodných zdrojov

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES (Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 37).

⁽²⁾ Prijaté Komisiou 26. júla 2001 a oznámené členským štátom listom SG(2001) D/290869 zo 6. augusta 2001.

⁽³⁾ Konkrétne spoločnosti EDP, Tejo Energia a Turbogás.

⁽⁴⁾ Rozhodnutie Komisie C(2004) 3468 z 22. septembra 2004 týkajúce sa štátnej pomoci N 161/2004, *Uviaznuté náklady v Portugalsku* (Ú. v. EÚ C 250, 8.10.2005, s. 9).

na výrobu energie potrebná koncesia. Výber subjektu, ktorý koncesiu dostane, sa musel vykonať jedným z osobitných postupov stanovených v zákone. Podľa legislatívnej vyhlášky č. 240/2004 a legislatívnej vyhlášky č. 226-A/2007 sa aktíva súvisiace s činnosťou, na ktorú sa koncesia vzťahuje, po skončení obdobia platnosti koncesie bezplatne vrátia štátu. Ak však subjekt, ktorý dostal koncesiu, vykonal investície schválené poskytovateľom koncesie, ktoré neboli a nemohli byť amortizované, štát by mu mal uhradiť zostatkovú hodnotu alebo predĺžiť obdobie platnosti koncesie na zostávajúci čas odpisu aktív, ktorý však nesmie v nijakom prípade prekročiť 75 rokov ⁽¹⁾.

2.4. Hodnota predĺženia obdobia platnosti koncesií na využívanie verejných vodných zdrojov

- (17) Portugalsko vykonal tri štúdie s podrobným výpočtom novej ekonomickej hodnoty vyplývajúcej z predĺženia v roku 2007. Základné výsledky štúdií sú tieto:
- a) Spoločnosť REN odhaduje hodnotu predĺženia obdobia platnosti koncesie na 1 672 miliónov EUR, pričom vychádza z jedinej diskontnej sadzby 6,6 % zodpovedajúcej hodnote vážených priemerných kapitálových nákladov (ďalej len „WACC“), ktorú uviedla samotná spoločnosť EDP.
 - b) Banka Caixa Banco de Investimento odhaduje túto hodnotu na 650 miliónov EUR až 750 miliónov EUR, a to s použitím dvoch diskontných sadzieb: zostatková hodnota zmlúv PPA diskontovaná na 4,57 %, čo vyplýva z rozpätia 50 bázičných bodov nad výnosmi z 15-ročných štátnych dlhopisov 4,05 %, a voľné peňažné toky diskontované hodnotou WACC 7,72 % na základe modelu oceňovania kapitálových aktív, do ktorého sa zadávajú údaje nepriamo odvodené od podobných európskych nástrojov na odhadovanie kapitálových a rizikových nákladov.
 - c) Spoločnosť Credit Suisse First Boston odhaduje túto hodnotu na 704 miliónov EUR, podľa predpokladanej ceny elektrickej energie 50 EUR/MWh, na základe súboru diskontných sadzieb 7,89 % pre WACC a 4,55 % pre zostatkovú hodnotu. Hodnota WACC, takisto ako v prípade banky Caixa Banco de Investimento, vychádza z modelu oceňovania kapitálových aktív, do ktorého sa zadávajú údaje nepriamo odvodené od podobných európskych nástrojov na odhadovanie kapitálových a rizikových nákladov.
- (18) Legislatívna vyhláška č. 226-A/2007 poskytla právnu podporu doložkám s odkladným účinkom v zmluvách PPA tým, že sa predĺžilo obdobie platnosti práva na využívanie verejných vodných zdrojov vodnými elektrárňami prevádzkovanými spoločnosťou EDP, ktorej zmluvy PPA boli ukončené na základe legislatívnej vyhlášky č. 240/2004.
- (19) Podľa článku 91 ods. 6 legislatívnej vyhlášky č. 226-A/2007 sa za poskytnutie práv výrobcovi elektrickej energie (*de facto* spoločnosti EDP) platila suma, ktorá zodpovedala hospodárskej a finančnej rovnováhe. Ako je stanovené v článku 92 ods. 1 legislatívnej vyhlášky č. 226-A/2007, táto suma pre každú elektrárňu zodpovedá rozdielu medzi trhovou hodnotou prevádzky do konca predĺženého obdobia, vyjadrenou v peňažných tokoch, a zostatkovou hodnotou investície, ako je určené v zmluve PPA, a je diskontovaná primeranými diskontnými sadzbami pre každú z týchto dvoch zložiek ceny. Uvedené ustanovenie umožnilo nepovažovať transakciu za jedinú investíciu z finančného hľadiska, keďže sa použili rôzne diskontné sadzby na tieto položky:
- a) zostatková hodnota (ktorá sa má vyplatiť spoločnosti EDP);
 - b) finančné voľné peňažné toky prúdiace spoločnosti EDP z následného predaja elektrickej energie vyrábanej danými vodnými elektrárňami (ktoré má Portugalsku zaplatiť spoločnosť EDP a prípadne spotrebiteľia).
- (20) V súlade s ustanoveniami legislatívnej vyhlášky č. 226-A/2007 spoločnosť EDP vyplatila portugalskému štátu sumu 759 miliónov EUR so zreteľom na hospodársku a finančnú rovnováhu predĺženia obdobia platnosti koncesie pre všetkých 27 vodných elektrární. V tejto sume je zahrnutá suma 55 miliónov EUR, ktorá zodpovedá daňovej sadzbe za vodné zdroje. Z toho vyplýva, že čistá suma tohto protiplnenia vyplatená spoločnosťou EDP bola 704 miliónov EUR.

2.5. Sťažnosť

- (21) V sťažnosti doručenej v septembri 2012 sa tvrdilo, že Portugalsko poskytlo spoločnosti EDP neoprávnenú štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom, ktorá vychádza z týchto dvoch samostatných opatrení:
- a) kompenzácia uviaznutých nákladov spoločnosti EDP z obdobia pred liberalizáciou trhov s elektrickou energiou, ktorú Komisia schválila vo svojom rozhodnutí týkajúcom sa štátnej pomoci N161/2004 –

⁽¹⁾ Portugalské orgány vysvetlili, že zásada kompenzovania neamortizovaných investícií v prípade, keď sa príslušné aktíva vracajú štátu po skončení obdobia platnosti koncesie, sa uplatňovala už pred liberalizáciou odvetvia na základe portugalského práva.

Uviaznuté náklady v Portugalsku (ako sa uvádza v odôvodnení 12 ⁽¹⁾): sťažovateľ tvrdí, že v dôsledku zmenených okolností od prijatia rozhodnutia Komisie a nesúladu s podmienkami oznámenia Komisie týkajúceho sa metodiky zameranej na analýzu štátnej pomoci v súvislosti s uviaznutými nákladmi ⁽²⁾ by pomoc schválená v roku 2004 už nebola v súlade s pravidlami štátnej pomoci v rámci Únie;

- b) nízka cena, ktorú spoločnosť EDP zaplatila Portugalsku v roku 2007 za predĺženie (bez verejného obstarávania) obdobia platnosti koncesíí na právo využívať verejné vodné zdroje na výrobu elektrickej energie vodnými elektrárnami, a teda prevod predchádzajúcich príjmov štátu v prospech spoločnosti EDP.

2.6. Rozhodnutie o začatí konania

- (22) V rozhodnutí o začatí konania Komisia vyvrátila časť sťažnosti týkajúcu sa kompenzácie uviaznutých nákladov a dospela k záveru, že neexistujú dôvody na vyhlásenie, že pomoc už nie je zlučiteľná s vnútorným trhom.
- (23) Komisia však vyjadrila pochybnosti týkajúce sa možnej štátnej pomoci spoločnosti EDP pri uplatňovaní režimu využívania vodných zdrojov. Komisia vo svojom rozhodnutí o začatí konania predbežne dospela k záveru, že možná nízka suma, ktorú zaplatila spoločnosť EDP za predĺženie práva využívať verejné vodné zdroje po vykonaní legislatívnej vyhlášky č. 226-A/2007, ak sa potvrdí, by zrejme znamenala selektívnu ekonomickú výhodu pre spoločnosť EDP.
- (24) Pokiaľ ide o zlučiteľnosť, Komisia v danom štádiu nepostrehla nijaký primeraný právny základ pre zlučiteľnosť možnej štátnej pomoci spoločnosti EDP s vnútorným trhom.

2.6.1. Chýbajúce verejné obstarávanie

- (25) Po prvé, Komisia konštatovala, že udelenie koncesie na využívanie verejných vodných zdrojov na účely vykonávania služby poskytovanej na trhu nemôže zahŕňať ekonomickú výhodu pre príjemcu v prípade, ak sa koncesia udeľuje ako výsledok otvoreného a nediskriminačného postupu verejného obstarávania s dostatočným počtom zainteresovaných prevádzkovateľov. V danom prípade však dohody o ukončení zmlúv PPA *de facto* predĺžili priemerne približne o 25 rokov výhradné právo spoločnosti EDP na prevádzkovanie daných elektrární bez akéhokoľvek postupu verejného obstarávania. Organizácia verejného obstarávania bola skutočne vopred vylúčená doložkami s odkladným účinkom v dohodách o ukončení 27 zmlúv PPA medzi spoločnosťou REN a spoločnosťou EDP.
- (26) Vzhľadom na významný podiel elektrární na portugalskom trhu (27 %), pozíciu spoločnosti EDP na portugalskom trhu výroby a veľkoobchodného predaja elektrickej energie (55 %) a na osobitné postavenie vodných elektrární v portfóliu výroby elektrickej energie sa Komisia domnieva, že také doložky s odkladným účinkom mohli mať trvalý vplyv, odrádzajúci prípadných konkurentov, ktorí sa mohli zúčastniť otvoreného verejného obstarávania, od vstupu na trh. Preto by to mohlo predstavovať ekonomickú výhodu neoprávnene poskytnutú spoločnosti EDP v prípade, že by verejné obstarávanie viedlo k vyššej cene, než akú zaplatila spoločnosť EDP, po očistení od zostatkovej hodnoty dlhovanej tomuto podniku.

2.6.2. Podporné ekonomické štúdie používané na odhad ceny transakcie

- (27) Po druhé, Komisia vo svojom rozhodnutí o začatí konania vyjadrila názor, že druhým najlepším riešením pri chýbajúcom verejnom obstarávaní by mohlo byť rokovanie medzi portugalskými orgánmi a spoločnosťou EDP za bežných trhových podmienok. Cieľom Portugalska v úlohe účastníka trhu by bolo získať čo najväčší výnos z verejných statkov, na ktoré sa vzťahuje koncesia. Pri tomto prístupe by boli rokovania so spoločnosťou EDP podporené ocenením vykonaným v roku 2007 ⁽³⁾, ktoré bolo pre Portugalsko najvýhodnejšie, t. j. ocenením navrhovaným spoločnosťou REN.
- (28) Ako sa uvádza v odôvodnení 44 rozhodnutia o začatí konania, Portugalsko súhlasilo s konečnou cenou, ktorá predstavuje približne polovicu ceny určenej spoločnosťou REN. Ak by sa ocenenie navrhované spoločnosťou REN ukázalo ako najpresnejšie, potom štát pri rokovaní so spoločnosťou EDP zrejme nekonal ako účastník trhu.

⁽¹⁾ Rozhodnutie Komisie C(2004) 3468 z 22. septembra 2004 týkajúce sa štátnej pomoci N 161/2004, *Uviaznuté náklady v Portugalsku* (Ú. v. EÚ C 250, 8.10.2005, s. 9).

⁽²⁾ Prijaté Komisiou 26. júla 2001 a oznámené členským štátom listom SG(2001) D/290869 zo 6. augusta 2001.

⁽³⁾ Pozri odôvodnenie 16 rozhodnutia o začatí konania.

2.6.3. Finančná metodika použitá na stanovenie ceny transakcie

- (29) Po tretie, vyjadrené boli ďalšie pochybnosti týkajúce sa metodiky použitej na stanovenie ceny transakcie. Metóda stanovená v legislatívnej vyhláške č. 226-A/2007 dôsledne vychádza z prístupu uplatňovaného bankou Caixa Banco de Investimento s použitím dvoch diskontných sadzieb ⁽¹⁾.
- (30) Komisia vyjadrila pochybnosti, či nepoužitie rovnakej diskontnej sadzby založenej výlučne na kapitálových nákladoch spoločnosti EDP, ako navrhovala spoločnosť REN, nemohlo znamenať ekonomickú výhodu pre spoločnosť EDP. Komisia konštatovala, že ak by sa ako diskontná sadzba na zostatkovú hodnotu aj na voľné peňažné toky použila jednotná sadzba WACC založená na bežných kapitálových nákladoch európskeho výrobcu elektrickej energie (7,55 %), spoločnosť EDP by bola zaplatila 1 340 miliónov EUR, čo je o 581 miliónov EUR viac, než EDP skutočne zaplatila.
- (31) Komisia preto vo svojom rozhodnutí o začatí konania vyjadrila názor, že pri zohľadnení voľby portugalských orgánov predĺžiť obdobie platnosti koncesíí výhradne v prospech spoločnosti EDP namiesto využitia postupu verejného obstarávania otvoreného pre ďalších konkurentov mohlo byť vhodnejšie použitie diskontnej sadzby založenej na skutočnej hodnote WACC spoločnosti EDP, ktorá odráža jej vlastné a skutočné kapitálové náklady. Spoločnosť REN uviedla, že skutočná hodnota WACC spoločnosti EDP v roku 2007 bola 6,6 %, a teda mohlo byť vhodnejšie použiť túto hodnotu namiesto hodnoty 7,55 %. Komisia tak dospela k záveru, že to môže predstavovať ekonomickú výhodu neoprávnene poskytnutú spoločnosti EDP.

3. PRIPOMIENKY ZAJINTERESOVANÝCH STRÁN

- (32) Komisii boli počas formálneho vyšetrovacieho konania doručené vyjadrenia od sťažovateľov a od spoločnosti EDP.
- (33) Sťažovatelia sa domnievali, že predĺžením obdobia platnosti koncesíí dostala spoločnosť EDP štátnu pomoc. Opatrenie podľa nich predstavuje kompenzáciu za stratené príjmy.
- (34) Spoločnosť EDP vo svojej odpovedi z 19. mája 2014 vyjadrila opačný názor, že opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc. Po prvé, spoločnosť EDP tvrdí, že priznaním práva využívať verejné vodné zdroje do konca životnosti zariadení v 27 vodných elektrárnach so zmluvami PPA nezískala nijakú ekonomickú výhodu, keďže toto právo bolo priznané za bežných trhových podmienok.
- (35) Podľa spoločnosti EDP je možné prítomnosť ekonomickej výhody vylúčiť, ak štát koná ako súkromný predávajúci v transakcii za bežných podmienok na otvorenom trhu a usiluje sa získať za svoje aktíva najlepšiu cenu.
- (36) Spoločnosť EDP tvrdí, že má nárok na uhradenie zostatkovej hodnoty vodných elektrární, ak sa zmluvy PPA ukončia pred koncom životnosti elektrární. Preto nebolo pre štát ekonomicky výhodné vyhlásiť v roku 2007 verejné obstarávanie na udelenie nových koncesíí na využívanie vodných zdrojov.
- (37) Spoločnosť EDP sa domnieva, že ak by štát chcel získať vyššiu hodnotu, než aká vyplýva z nezávislých štúdií, spoločnosť EDP by sa rozhodla nepredĺžiť obdobie platnosti práva na využívanie vodných zdrojov a získať zostatkovú hodnotu elektrární okamžite, keďže na to mala nárok.
- (38) Okrem toho sa spoločnosť EDP domnieva, že štúdia spoločnosti REN o ekonomickej hodnote predĺženia obdobia platnosti koncesíí obsahuje nesprávne ekonomické a finančné predpoklady, ktoré výrazne znižujú hodnotu práv, čo znamená, že spoločnosť EDP by nikdy neprijala zistenia tejto štúdie na účely „dvojstranných rokovaní“.
- (39) Spoločnosť EDP preto tvrdí, že jednostranné stanovenie hodnoty predĺženia obdobia platnosti koncesíí na základe objektívnej metodiky oceňovania je dostatočné na to, aby sa zabránilo existencii ekonomickej výhody.
- (40) Po druhé, spoločnosť EDP tvrdí, že metodika stanovená v legislatívnej vyhláške č. 226-A/2007 je objektívna a je založená na všeobecne uznávaných zásadách ekonomických výpočtov. Jej použitie umožňuje koherentný, opodstatnený a objektívny výpočet kompenzácie.

⁽¹⁾ Pozri odôvodnenie 16 rozhodnutia o začatí konania.

- (41) Pokiaľ ide o primerané diskontné sadzby, ktoré sa musia použiť na finančné toky každej elektrárne, banka Caixa Banco de Investimento aj spoločnosť Credit Suisse First Boston dospeli k záveru, že diskontná sadzba pre zostatkovú hodnotu elektrární by mala odrážať zmluvné riziko obsiahnuté v tejto hodnote. Spoločnosť EDP zdôrazňuje, že všetky zmluvy PPA už od nadobudnutia platnosti v roku 1995 poskytovali spoločnosti EDP nárok na získanie zostatkovej hodnoty elektrární od spoločnosti REN, ak by sa mali zmluvy zrušiť pred termínom skončenia ich platnosti. Ak by teda spoločnosť EDP nemala záujem o predĺženie svojho práva využívať verejné vodné zdroje, získala by od spoločnosti REN zostatkovú hodnotu v čase skončenia platnosti každej zmluvy PPA.
- (42) Spoločnosť EDP okrem toho vysvetľuje, že zostatková hodnota vodných elektrární, na ktorej získanie má spoločnosť nárok, je v skutočnosti pohľadávka spoločnosti EDP voči štátu, prostredníctvom spoločnosti REN, a to od nadobudnutia platnosti zmlúv PPA v roku 1995. Spoločnosť REN je podnik kontrolovaný portugalským štátom. Riziko nesplnenia povinností je preto potrebné spájať s úverovým rizikom štátu. Spoločnosť EDP dospela k záveru, že príslušná diskontná sadzba pre aktualizáciu hodnoty by preto mala zohľadňovať iba riziko spojené s neplnením uvedenej povinnosti spoločnosťou REN.

4. PRIPOMIENKY A ODPOVEDE PORTUGALSKA

- (43) Portugalsko poslalo odpoveď na pripomienky zainteresovaných strán, ale zameralo sa na otázku uviaznutých nákladov, ku ktorej Komisia nevyjadrila nijaké pochybnosti.
- (44) V apríli 2016 Komisia požiadala Portugalsko o doplňujúce informácie. Portugalsko odpovedalo 16. apríla 2016 a poskytlo právne objasnenia ustanovení legislatívnej vyhlášky č. 240/2004 a príloh ku koncesným zmluvám.

5. POSÚDENIE OPATRENIA

5.1. Existencia pomoci

- (45) V článku 107 ods. 1 zmluvy sa stanovuje, že pomoc poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá naruša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.
- (46) Na to, aby mohla Komisia dospieť k záveru, či je štátna pomoc prítomná, musí v prípade posudzovaného opatrenia posúdiť splnenie všetkých kumulatívnych kritérií stanovených v článku 107 ods. 1 zmluvy (t. j. poskytnutie štátnych prostriedkov a pripísateľnosť zodpovednosti štátu, selektívna výhoda, potenciálne narušenie hospodárskej súťaže a ovplyvňovanie obchodu v rámci Únie).

5.1.1. Pripísateľnosť zodpovednosti

- (47) Pokiaľ ide o pripísateľnosť zodpovednosti, v prípadoch, keď orgán verejnej moci poskytne výhodu príjemcovi, opatrenie je *a priori* pripísateľné štátu.
- (48) Predĺženie práva využívať verejné vodné zdroje na účely výroby elektrickej energie vodnými elektrárnami v prospech spoločnosti EDP, ktorá vystupuje ako podriadený subjekt s koncesiou od spoločnosti REN, vyplýva z vykonávania legislatívnej vyhlášky č. 226-A/2007 týkajúcej sa režimu využívania vodných zdrojov. Ustanovenia legislatívnej vyhlášky obsahujú aj pravidlá, ktoré má štát dodržiavať pri určovaní platby zo strany spoločnosti EDP, s prihliadnutím na ekonomické prínosy predĺženia. Legislatívna vyhláška č. 226-A/2007 je verejný právny akt, ktorý prijali a vydali portugalské orgány. Z tohto vyplýva, že opatrenia pomoci, ktoré v ňom môžu byť obsiahnuté, by boli pripísateľné Portugalskej republike.

5.1.2. Štátne prostriedky

- (49) Pokiaľ ide o oprávnenosť použitia štátnych prostriedkov, poskytnutie prístupu do verejnej sféry alebo k prírodným zdrojom, prípadne udelenie osobitných alebo výhradných práv bez primeranej náhrady podľa trhových sadzieb môže predstavovať prevod predchádzajúcich príjmov štátu (¹).

(¹) Pozri oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby všeobecného hospodárskeho záujmu (Ú. v. EÚ C 8, 11.1.2012, s. 4), odsek 33, kde je uvedený odkaz na rozsudok Súdneho dvora z 22. mája 2003, vo veci *Connect Austria Gesellschaft für Telekommunikation GmbH/Telekom-Control-Kommission, a Mobilkom Austria AG*, C-462/99, ECLI:EU:C:2003:297, body 92 a 93, a na rozsudok Všeobecného súdu zo 4. júla 2007 vo veci *Bouygues a Bouygues Télécom SA/Komisia*, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, body 101, 104, 105 a 111.

- (50) Podľa portugalského zákona o vodách č. 58/2005 a legislatívnej vyhlášky č. 226-A/2007 vodné zdroje na portugalskom území patria portugalskému štátu a nie je možné súkromne si ich vyhradiť, ani nemôžu byť vo vlastníctve fyzických alebo právnických osôb. Z toho v zásade vyplýva, že ekonomické prínosy z využívania verejných vodných zdrojov sa poskytujú prostredníctvom štátnych prostriedkov v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy.
- (51) Prírodné zdroje s nehmotnou hodnotou, ako napríklad voda alebo vzduch, môžu byť pre občanov potrebné a niekedy nevyhnutné. Ak však ich využívanie nie je obchodovateľné a/alebo sa ich využívaniu neprisudzuje nijaká ekonomická hodnota, takéto zdroje nemusia predstavovať prostriedok na získavanie ekonomických prínosov toho druhu, ktorého sa týka článok 107 ods. 1 zmluvy, a nemusia podliehať posudzovaniu oprávnenosti použitia štátnych prostriedkov. V tomto prípade opatrenie pozostáva z udelenia práva na využívanie vodných zdrojov, ktoré sú súčasťou verejnej sféry. Z existencie ceny transakcie vyplýva, že tomuto právu sa pripisuje ekonomická hodnota. Komisia preto dospela k záveru, že toto opatrenie znamená použitie štátnych prostriedkov.
- (52) V článku 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES ⁽¹⁾ je stanovený princíp úhrady nákladov za vodohospodárske služby, cenovej politiky v oblasti vôd s dostatočnou motiváciou k efektívnemu využívaniu vodných zdrojov a primeraného príspevku, okrem iného od priemyslu. Tieto ustanovenia práva Únie priznávajú ekonomickú hodnotu rôznym spôsobom využívania vody. V prípade Portugalska sa navyše v ustanoveniach článku 91 legislatívnej vyhlášky č. 226-A/2007 ďalej určuje, že využívanie verejných vodných zdrojov na účely výroby elektrickej energie predstavuje podľa portugalského práva ekonomickú, kvantifikovateľnú a obchodovateľnú hodnotu.
- (53) Z toho vyplýva, že predĺženie práva využívať vodné zdroje na účely výroby elektrickej energie vodnými elektrárnami v prospech spoločnosti EDP, ktorá vystupuje ako podriadený subjekt s koncesiou od spoločnosti REN, ako je uvedené v legislatívnej vyhláške č. 226-A/2007, zrejme zahŕňa použitie štátnych prostriedkov v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy.

5.1.3. Neexistencia výhody

- (54) To, či je transakcia v súlade s trhovými podmienkami, možno určiť na základe všeobecne uznávanej, štandardnej metodiky posudzovania ⁽²⁾. Takáto metodika musí byť založená na dostupných objektívnych, overiteľných a spoľahlivých údajoch ⁽³⁾, ktoré by mali byť dostatočne podrobné a mali by odrážať hospodársku situáciu v čase, keď sa o transakcii rozhodlo, pri zohľadnení úrovne rizika a budúcich očakávaní ⁽⁴⁾.
- (55) Komisia vo svojom rozhodnutí o začatí konania vyjadrila pochybnosti, či ekonomické ocenenie predĺženia obdobia platnosti koncesíí, vykonané v roku 2007, nebolo podhodnotené v dôsledku použitia rôznych diskontných sadzieb pre dve zložky ceny, zostatkovú hodnotu neamortizovaných aktív a voľné peňažné toky plynúce z prevádzky vodných elektrární.
- (56) Cena predĺženia bola v roku 2007 odhadnutá na 704 miliónov EUR (očistená od dane vo výške 55 miliónov EUR) a má dve zložky. Po prvé, pozostáva z diskontovaných voľných peňažných tokov, ktoré vzniknú prevádzkou vodných elektrární za obdobie rokov 2020 – 2044 ⁽⁵⁾ (2 115 miliónov EUR diskontovaných v roku 2007). Po druhé, pozostáva z čistej súčasnej hodnoty, teda zostatkovej hodnoty v roku 2007 (1 356 miliónov EUR diskontovaných v roku 2007). Je potrebné poznamenať, že spoločnosť EDP by mala nárok na získanie hodnoty týchto aktív, ak by sa Portugalsko rozhodlo nepredĺžiť spoločnosti EDP obdobie platnosti koncesíí.
- (57) Komisia položila otázku, do akej miery je uplatnenie nižšej diskontnej sadzby na zostatkovú hodnotu neamortizovaných aktív prijateľné z metodického hľadiska ⁽⁶⁾.
- (58) S cieľom zohľadniť skutočnosť, že táto hodnota neamortizovaných aktív použitých na prevádzku elektrárne bude známa v roku 2020, a preto je istejšia, keďže je súčasťou zmlúv so subjektmi kontrolovanými portugalským

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. EŠ L 327, 22.12.2000, s. 1).

⁽²⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu z 29. marca 2007 vo veci *Scott/Komisia*, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, bod 134, a rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 2010 vo veci *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, bod 39.

⁽³⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu zo 16. septembra 2004 vo veci *Valmont Nederland BV/Komisia*, T-274/01, ECLI:EU:T:2004:266, bod 71.

⁽⁴⁾ Pozri rozsudok Všeobecného súdu z 29. marca 2007 vo veci *Scott/Komisia*, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, bod 158.

⁽⁵⁾ Rok 2020 v priemere zodpovedá termínu ukončenia platnosti zmlúv PPA a kompenzácie uviaznutých nákladov pre 27 vodných elektrární zahrnutých do tejto transakcie. Rok 2044 v priemere zodpovedá termínu ukončenia predĺženého obdobia platnosti koncesíí pre 27 vodných elektrární.

⁽⁶⁾ Pozri odôvodnenie 51 rozhodnutia o začatí konania.

štátom, banky uplatnili nižšiu diskontnú sadzbu, než je hodnota WACC uplatňovaná na peňažné toky, inými slovami, bezriziková sadzba s rozpätím 50 – 80 základných bodov (cca 4,6 % oproti 7,8 % pre WACC). Uplatnenie nižšej diskontnej sadzby zvyšuje čistú súčasnú hodnotu zostatkovej hodnoty a znižuje cenu predĺženia. Vzhľadom na skutočnosť, že zostatková hodnota nie je ovplyvňovaná rovnakými ekonomickými neistotami ako voľné peňažné toky, je možné dospieť k záveru, že uplatnenie bezrizikovej sadzby je odôvodnené.

- (59) Na druhej strane, použitie hodnoty WACC na odhad čistej súčasnej hodnoty voľných peňažných tokov (vytváraných v priemere v rokoch 2020 – 2044) zodpovedá trhovému postupu. Je to odôvodnené vyšším prevádzkovým rizikom v kontexte liberalizovaného trhu, vytvorením trhu s elektrickou energiou na Pyrenejskom polostrove ⁽¹⁾, rozvojom integrovanejšieho trhu s energiou na európskej úrovni, čo má za následok väčšiu celkovú neistotu pri vytváraní peňažných prostriedkov. Preto je uplatnenie hodnoty WACC na diskontované peňažné toky odôvodnené.
- (60) Hodnotu WACC stanovili banka Caixa Banco de Investimento a spoločnosť Credit Suisse First Boston s použitím kombinácie prístupu referenčného porovnávania (hodnota WACC podobných subjektov v podobných odvetviach) a prístupu zdola nahor (prepočítavanie hodnoty WACC s použitím verejne dostupných údajov získaných od spoločnosti Bloomberg). Banka Caixa Banco de Investimento stanovila hodnotu WACC na 7,72 %, spoločnosť Credit Suisse First Boston na 7,88 %. Tento prístup zodpovedá trhovému postupu a je v súlade s podobnými prístupmi, ktoré už Komisia schválila v iných prípadoch ⁽²⁾.
- (61) Komisia takisto vyjadrila pochybnosti, či by sa metodika, ktorú na posúdenie ceny predĺženia použil prevádzkovateľ prenosovej sústavy, spoločnosť REN, a ktorá viedla k vyššej cene (1 672 miliónov EUR), nemala posudzovať ako vhodnejší prístup než ocenenie, ktoré vykonali dve spomínané finančné inštitúcie ⁽³⁾.
- (62) Metodika navrhnutá spoločnosťou REN však nepredstavuje trhový postup. Navrhovanú cenu predĺženia nie je možné zachovať z týchto dôvodov:
- a) Spoločnosť REN uplatnila jedinou diskontnú sadzbu na zostatkovú hodnotu aj na voľné peňažné toky. Pri tejto diskontnej sadzbe sa predpokladá, že hodnota WACC je daná hodnotou WACC spoločnosti EDP (6,6 %). Hodnota WACC však musí odrážať ziskovosť požadovanú skupinou investorov pre určitý druh projektu v danom odvetví a v danej krajine. Hodnota WACC sa vo všeobecnosti vypočítava na základe prístupu referenčného porovnávania (hodnota WACC porovnateľných účastníkov trhu) a prístupu zdola nahor, ktorý zahŕňa konkrétny odhad pre každú zložku hodnoty WACC (beta, riziková prirážka), čo nebolo v danej štúdii vykonané. V rámci metódy spoločnosti REN sa preto zrejme nevyužíva štandardná metodika, ktorá sa všeobecne uplatňuje na trhu.
- b) Stanovenie hodnoty spoločnosťou REN by navyše nemohli portugalské orgány využívať vzhľadom na nedostatočnú nezávislosť. Podľa portugalského právneho rámca sa mala hodnota koncesie určiť na základe ocenenia vykonaného dvomi nezávislými inštitúciami, v danom prípade spoločnosťou Credit Suisse First Boston a bankou Caixa Banco de Investimento, a ich ocenenia sa použili na stanovenie ceny predĺženia. Ako už bolo uvedené, pri oceňovaní vykonanom spoločnosťou Credit Suisse First Boston a bankou Caixa Banco de Investimento sa použila vhodná metodika. Komisia nezistila dôvody, prečo by mala považovať tieto ocenenia za nevhodné na určenie trhovej hodnoty predĺženého obdobia platnosti koncesii.
- (63) Po náležitej analýze je teda možné považovať metodiku, ktorú Portugalsko použilo na posúdenie ceny predĺženia, za uspokojivú.
- (64) V prípade verejného obstarávania by Portugalsko muselo zaplatiť spoločnosti EDP sumu zodpovedajúcu neamortizovaným aktívam na konci obdobia platnosti koncesii podľa zmlúv PPA (2020). Po druhé, cena predĺženia vychádza z predpokladanej ceny elektrickej energie 50 EUR/MWh. Je potrebné zdôrazniť, že kompenzácia uviaznutých nákladov, posudzovaná v tom istom období, vychádzala z odhadu 36 EUR/MWh. Ak by sa mal tento predpoklad zachovať aj pri výpočte ceny predĺženia, Portugalsko by podporovalo zápornú cenu (čistá súčasná hodnota – 15,4 milióna EUR). Preto sú predpoklady týkajúce sa cien v porovnaní s predpokladmi používanými pri rozhodovaní o uviaznutých nákladoch pre portugalský štát určite výhodnejšie a odrážajú konzervatívny prístup, ktorý obidve finančné inštitúcie zachovávali pri určovaní ceny predĺženia.

⁽¹⁾ Trh s elektrickou energiou na Pyrenejskom polostrove, alebo MIBEL, bol vymedzený medzinárodnou dohodou medzi Portugalskou republikou a Španielskym kráľovstvom o vytvorení trhu s elektrickou energiou na Pyrenejskom polostrove. Dohoda o vytvorení trhu sa vykonávala prostredníctvom súboru právnych predpisov prijatých v Španielsku (napríklad výnos ITC/2129/2006 z 30. júna 2006) a v Portugalsku (napríklad dokument Portaria 643/2006 z 26. júna 2006).

⁽²⁾ Pozri napríklad Štátna pomoc – Maďarsko – SA.38454 (2015/C) (ex 2015/N) – Možná pomoc pre jadrovú elektrárňu Paks – Výzva na predloženie pripomienok v súlade s článkom 108 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ C 8, 12.1.2016, s. 2) a vecí T-319/12 a T-321/12 – Španielsko a Ciudad de la Luz/Komisia, ECLI:EU:T:2014:604, bod 40, T-233/99 a T-228/99 – Landes Nordrhein-Westfalen/Komisia, ECLI:EU:T:2003:57, bod 245.

⁽³⁾ Pozri odôvodnenia 48 až 51 rozhodnutia o začatí konania.

6. ZÁVER

- (65) Komisia sa preto domnieva, že opatrenie oprávňujúce spoločnosť EDP na prevádzkovanie vodných elektrární počas predĺženého obdobia za cenu 704 miliónov EUR nespĺňa všetky kumulatívne podmienky stanovené v článku 107 ods. 1 zmluvy, a preto nepredstavuje štátnu pomoc,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Opatrenie, ktoré Portugalsko prijalo v prípade spoločnosti EDP – Energias de Portugal, S.A. týkajúce sa predĺženia využívania verejných vodných zdrojov na výrobu elektrickej energie, nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené Portugalskej republike.

V Bruseli 15. mája 2017

Za Komisiu
Margrethe VESTAGER
členka Komisie
